

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. II. An & quomodo in circumcissione gratia conferretur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

probationem primæ, dico quod licet peccatum originale sit commune masculis & feminis, quia tamen masculus est causa translationis illius, non vero femina; ut docet D. Thomas 1. 2. quæst. 81. art. 4. & hic art. 2. ad 4. ubi ait: *Peccatum originale contra quod specialiter circumcisio ordinabatur, a patre trahitur, non à matre*; congruum fuit quod Deus in lege veteri remedium aliquod speciale, nimirum circumcisionem, pro solis masculis institueret.

Ad probationem secundæ respondeo, remedium peccati originalis non debuisse quidem differri usque ad octavum diem, factâ suppositione quod nullum aliud extitisset pro illis infantibus qui ante octavum diem erant in periculo mortis constituti: verum cum pro istis reliquisset Deus, sicut pro feminis, applicandum remedium legis naturæ, nullum erat inconveniens, quod circumcisio usque ad octavum diem differretur.

Ad id quod additur de populo Israelitico dicendum, cum populo illo in deserto per annos quadraginta comorante, divinitus dispensatum fuisse, ut sine circumcisione salvari posset, utendo remedio legis naturæ contra peccatum originale; idque propterea quod Judei tunc essent veluti in continuo motu, ignorantes quando castra movenda essent, vel contra hostes præliandum, proindeque sine gravi & evidenti periculo circumcidi non possent. Ita D. Thomas hic art. 4. ad 3. ubi addit, quod videtur nullum eorum qui in deserto nati sunt, & non circumcisi, fuisse mortuum, priusquam jubente postea Josue circumcideretur, quia ut Plal 14. dicitur: *Non erat in tribubus eorum infirmus*, & Josue 5. solum dicitur, mortuos fuisse in deserto eos qui exierant de Ægypto, qui omnes circumciserant.

ARTICULUS II.

An quomodo in circumcisione gratia conferretur?

Dico primo: in circumcisione gratia conferretur. Ita D. Thomas hic art. 4.

Probatur primo: Circumcisio erat verum antiquæ legis Sacramentum, ut communiter docent Theologi: Sed de ratione veri Sacramenti est, quod sit signum prætium gratiæ, subindeque quod eam causet, vel saltem quod ad ejus præsentiam à Deo causetur, ut patet ex dictis in Tract. de Sacramentis in communi disp. 1. art. 1. Ergo in circumcisione dabatur gratia sanctificans.

Probatur secundò: In circumcisione peccatum originale remittebatur, unde Bernardus: *Quod aqua Baptismi abluit, hoc petra circumcisionis abradit*. Et Beda in homilia circumcisionis: *Idem salutiferæ curationis auxilium circumcisio in lege contra originalis peccati vulnus agebat, quod baptisimus agere revelata tempore gratiæ consuevit*. Sed remissio peccati (saltem de lege Ordinaria) sine infusione gratiæ fieri nequit: Ergo in circumcisione conferrebat gratia sanctificans. Quare S. Thomas hic art. 4. & supra quæst. 62. art. 6. ad 3. rejicit opinionem Magistri sententiarum, & aliorum antiquorum, dicentium quod in circumcisione non conferrebat gratia, sed solum auferrebat peccatum: *Hoc enim* (inquit) *non potuisse, quia culpa non remittitur nisi per gratiam, secundum illud ad Roman. 3. Iustificati gratis per gratiam ipsius*.

Dico secundò: Circumcisio & alia veteris legis

Tom. V.

Sacramenta habebant vim quandam moraliter excitantem Deum ad dandam gratiam ritè ea suscipientibus, carebant tamen virtute gratiæ productivâ, quæ reperitur in Sacramentis novæ legis: subindeque non causabant gratiam ex opere operato activè, sicut Sacramenta novæ legis, sed tantum passivè.

Probatur prima pars: Circumcisio & alia veteris legis Sacramenta, erant signa & figuræ passionis Christi futuræ, cujus intuitu Deus gratiam in antiqua lege conferrebat: Sed à ratione signi vis excitativa moraliter inseparabilis est: Ergo circumcisio, & alia veteris legis Sacramenta, habebant vim moraliter excitativam, quâ Deum movebant ad conferendam gratiam, ad ipsorum præsentiam, intuitu passionis Christi futuræ, significabant.

Confirmatur: Promissio habet moralem vim ad movendum eum qui promittit ut impleat promissâ: Sed circumcisio, & alia Sacramenta antiqua, fuerant promissiones seu signa quibus Deus quasi in figuris promittebat Christum, & gratiam ex meritis ipsius dandam, unde Apostolus ad Hebræos 11. ea vocat *re-promissiones*, quia per illa Sacramenta id quod Deus promitterat, continuo renovabat, re-promittendo quotidie: Ergo circumcisioni, & aliis veteris legis Sacramentis, competeat vis quædam moraliter excitativa, quâ Deum ad conferendum gratiam ad ipsorum præsentiam moraliter excitabant.

Secunda pars quæ asserit circumcisionem, & alia veteris legis Sacramenta, caruisse virtute gratiæ productivâ, quæ in Sacramentis novæ legis reperitur, patet tum ex Apostolo ad Galat. 4. omnia vetera Sacramenta, *elementa infirmæ & egenæ*, appellante. Tum ex Florentino in Decreto Eugenii, ubi dicitur quod Sacramenta nostra, multum à Sacramentis differunt antiquæ legis, illa enim non causabant gratiam, sed solum per passionem Christi dandam figurabant: hæc verò nostra, & continent gratiam, & eam dignè suscipientibus conferunt.

Idem docet D. Thomas hic art. 4. in corp ubi sic concludit: *Dicendum est quod in circumcisione conferrebat gratia, quantum ad omnes gratias effectus, aliter tamen quam in Baptismo; nam in Baptismo conferetur gratia ex virtute ipsius Baptismi quam habet in quantum est instrumentum passionis Christi iam perfectæ: in circumcisione autem conferrebat gratia, non ex virtute circumcisionis, sed virtute fidei passionis Christi, cuius signum erat circumcisio; ita scilicet quod homo qui accipiebat circumcisionem, prostebatur se suscipere talem fidem, vel adultus pro se, vel alius pro parvulis, unde Apostolus dicit Roman. 4. quod Abraham accepit signum circumcisionis, signaculum iustitiæ fidei, quia scilicet iustitia erat ex fide significata, non ex circumcisione significante*.

Ex his probata manet tertia pars conclusionis, quæ asserit, circumcisionem non causasse gratiam ex opere operato activè, sicut Sacramenta novæ legis: si enim circumcisio, & alia veteris legis Sacramenta, carebant virtute gratiæ productivâ, nullam poterant habere activitatem in ordine ad productionem gratiæ, nec activè in eam influere, seu illam conferre, sicut modò baptisimus, & alia novæ legis Sacramenta.

Quod verò circumcisio dederit parvulis gratiam ex opere operato passivè, manifestum est, nam ad hoc ut aliquod Sacramentum dicatur conferre gratiam ex opere operato passivè, sufficit quod ad positionem ejus Deus gratiam conferat.

V ij

abl

absque ullo merito vel dispositione suscipientis: Sed Deus parvulis Sacramentum circumcisionis suscipientibus, conferebat gratiam, cum per tale Sacramentum eos a peccato originali mundaret, ut supra ostensum est; idque fiebat absque ullo merito aut dispositione illorum, cum ob defectum libertatis & usus rationis, ad gratiam non possent se disponere, vel illam promereri: Ergo circumcisio conferebat gratiam parvulis ex opere operato passive. Adultis vero nullo plane modo gratiam ex opere operato conferebat, quia ut ad susceptionem & praesentiam illius Sacramenti justificarentur, debebant habere dispositionem proportionatam ad gratiam quam recipiebant, unde illud non habebat vim faciendi ex attrito contritum, sicut baptisimus & penitentia in nova lege, nec gratiam ultra dispositionem suscipientis conferebat. Nec propterea tale Sacramentum adultis erat inutile, illos enim excitabat ad eliciendum actum fidei in Christum venturum, quo justificabantur, atque ita illis utilis erat ad gratiam consequendam.

Ex dictis facile intelliguntur & conciliantur quaedam Patrum testimonia, quae specie tenus videntur inter se pugnantia: aliqui enim videntur asserere parvulos Hebraeorum circumcisione fuisse justificatos. Ita Augustinus, seu Author libri hypognosticon cap. 5. ubi ait: *Circumcisio octava die, Baptismi gratiam dabit, & parvulus circumcisione fraudatus, delicto originali non caruit.* Idem sentire videtur Gregorius Magnus lib. 4. Moral. cap. 1. ut habetur de consecrat. dist. 4. cap. 5. Can. *Quod autem* ubi dicit: *Quod apud nos valet aqua Baptismatis, hoc egit pro illis qui de Abrahā stirpe prodierunt, mysterium circumcisionis.* Item Innocentius III. in cap. *Maiores*, de Baptismo, asserit Baptismum circumcisioni successisse; per illam enim originale remittebatur peccatum, licet ad regnum celorum non perveniretur. Alii oppositum videntur docere: Tertullianus enim libro contra Iudeos, paulo post principium: *Circumcisio (inquit) in signum non in salutem dederat Deus populo Israel:* Cyprianus vero lib. 1. contra Iudeos cap. 8. *Nonne Melchisedech, & alii qui non erant ex semine Abrahā, fuerunt iusti sine circumcisione? nam circumcisio erat tantum signaculum seminis Abrahā, sed non iustificabat.* Similia docent Justinus, Irenaeus, Epiphanius, Chrysostomus, & alii. Verum haec (ut dixi) ex principiis jam statutis facile conciliari possunt: primi enim solum volunt, quod circumcisio dederit parvulis gratiam ex opere operato passive, seu quod Deus ad praesentiam illius Sacramenti, gratiam contulerit parvulis Hebraeorum, quā a peccato originali mundarentur. Alii vero solum denegare intendunt circumcisioni, & aliis antiquae legis Sacramentis, virtutem gratiae productivam, qualis reperitur in Baptismo, & aliis Sacramentis novae legis, unde dicunt quod Sacramenta antiqua erant tantum umbræ & figurae, ac veluti specula quae vulnus ostenderent, sed nullo modo sanarent: non negant tamen quod Deus ad illorum praesentiam, intuitu passionis Christi futurae, quam figurabant, & significabant, gratiam conferret, cum de ratione Sacramenti, seu signi practici gratiae, sit quod vel gratiam instrumentaliter producat, vel saltem quod ad ipsius praesentiam a Deo producat.

ARTICULUS III.

Verum liceat se circumcidere, mortificationis gratia vel ad Christi imitationem.

Ratio dubitandi est, quia Christiani Arabes, qui vulgo Abassini dicuntur, circumcisionem observant, non tanquam ceremoniam legis Judaicae, sed ob Christi imitationem, ut ut corporalem ejus similitudinem gerant; etiam facere dicuntur in memoriam stirpis suae, asserentes se oriundos esse ex Abraham, & regem suum ex familia David: Sed hic tum Abassinorum nondum ab Ecclesia damnatus est. Ergo videtur licitum, simul cum Baptismo accipere circumcisionem, non tanquam ceremoniam legalem, sed ex fine cultus religionis, & ob Christi imitationem.

Confirmatur: Quando ceremonia legalis habet in se aliquam moralitatem, potest etiam moralitatem usurpari in Ecclesia: Sed circumcisio, quatenus fuit suscepta a Christo Domino, continet aliquam moralitatem, nempe corporalem similitudinem, & memoriam Christi Domini: Ergo praecise ob eam moralitatem, non est inconveniens usurpari in nova lege.

In hujus difficultatis resolutione patrum alicuius tenent Cajetanus in hac parte quæst. 37. art. 1. Nazarius ibidem, Medina 1. 2. quæst. 103. art. 4. ad 5. Lor. 2. 2. sect. 1. dist. 2. membro 1. Vericelli Tract. de Apostolicis institutionibus quæst. 23. num. 10. & Guillelmus de Ginaldus in suo Calvino Turisino lib. 2. cap. 9. ubi hæc scribit: *Abassini christiani quidem, cum vera Christianorum fide, infantes baptizant, & circumcidant, in signum nobilitatis antiquæ, nullo meriti, aut iudaice perfidia respectu; qui posito, nollem eos propter circumcissionem magis damare, quam si propter medicinam causam asphenerent carne porcina, quam tamen lex Moysa præbuit.*

Oppositam sententiam defendunt S. Antonius, Sylvestre, Armilla, Soto, Raynecius, Navarrus, Suarez, Vazquez, Delgado, & alii, quos citat & sequitur Martinez a Prado in scholiis ad hanc questionem, contendentes, talem circumcissionem Abassinorum esse illicitam, nec posse ex bono fine honestari. Cui sententiae ut veriori aut probabiliori subscribens,

Dico breviter: non licere Aethiopibus, seu Abassinis, se circumcidere, mortificationis gratia, vel ad gerendam corporalem cum Christo similitudinem.

Probatur: In circumcisione duo considerari possunt, nimirum ceremonia legalis, quam dicit de formali; & lesio corporalis, quam de materiali importat: Sed illicitum est vel se conformari Christo in aliquo ex illis. Ergo velle circumcisci ad imitationem Christi, illicitum est. Minor quantum ad primum partem patet, illicitum enim est modo legalis observare, etiam ob bonam intentionem, ut enim ait D. Thomas in 4. dist. 1. quæst. 2. art. 5. quæstiunc. 3. ad 3. *Legalia sunt tempore facta, fuerunt bona; tempore autem non sunt observata, sunt facta mala, & idcirco non sunt bona.*